

Dnro 2045/03/2016

5.9.2016

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi
aki.kallio@vm.fi

Viite VM056:00/2014
Lausuntopyyntöne hallituksen esityksestä joukkolainan haltijoiden edustajaa koskevaksi laiksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

TIETOSUOJAVALTUUTETUN LAUSUNTO

Valtiovarainministeriö on pyytänyt tietosuoja- ja valtuutetun lausuntoa otsikon mukaisesta hallituksen esityksestä. Kiitän mahdollisuudesta lausua asiassa.

Henkilötietojen suojasta säätäminen

Yksityiselämän suoja on perusoikeus. Suomen perustuslain 10 §:n 1 momentti sisältää lainsäädäntötoimeksiannon, jonka mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Eduskunnan perustuslakivaliokunta ja hallintovaliokunta ovat lausunnoissaan ottaneet kantaneet siihen, minkälaisista henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä asioista tulee säätää lain tasolla.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan PeVL 14/1998, 12/2002 sekä 14/2002 vp todennut, että tämän henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin:

- rekisteröinnin tavoite,
- rekisteröitävien henkilötietojen sisältö,
- tietojen sallitut käyttötarkoitukset,
- tietojen luovutettavuus teknisen käyttöyhteyden avulla tai muuten,
- henkilörekisterien yhdistäminen ja
- tietojen säilytysaika sekä
- rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin
- näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla.

Vastuuhenkilöiden nimiä ja julkista varoitusta, rikemaksua ja seuraamusmaksua sekä sakonuhkaista kieltoa koskevien tietojen yleisesti saatavilla pitäminen

Esitetyn 20 §:n mukaan Finanssivalvonnan olisi pidettävä yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon avulla tiedot toimitusjohtajan ja hänen sijaisensa, hallituksen jäsenten ja varajäsenten, hallitukseen rinnastettavan toimielimen jäsenten ja varajäsenten sekä vastuunalaisten yhtiömiesten nimistä. Samoin olisi pidettävä yleisesti saatavilla sähköisen tietoverkon avulla tiedot mahdollisesti vielä vailla lainvoimaakin olevasta, il-

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	

moituksen tekijälle määrätystä hallinnollisesta sanktiosta. Pykälässä mainittujen tietojen yleisesti saatavilla pitämistä näyttäisi esitetyn Finanssivalvonnan velvollisuudeksi ilman, että se voisi käyttää harkintaa siitä silloinkaan, kun tietojen saatavilla pitäminen olisi luonnollisen henkilön kannalta kohtuutonta. Finanssivalvonnasta annetun lain 43 §:ssä Finanssivalvonnalle on annettu mahdollisuus käyttää kohtuullisuusharkintaa tietojen julkaisemisen suhteen. Esityksestä ei selviä, mikä näiden lainkohtien keskinäinen suhde on.

Henkilötietolaki ja laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta ovat hallinnon yleislakeja. Henkilötietoja voidaan luovuttaa, esimerkiksi julkaista internetissä, jos asiasta on laissa tai EU:n asetuksessa nimenomainen säännös. Yleislakien kunnioittamisen periaatteen mukaan yleislaista poikkeamiseen tarvitaan aina erityinen, painava syy. Tällaista säännöstä laadittaessa on tärkeää ottaa huomioon eduskunnan perustuslakivaliokunnan linjaukset henkilötietojen suojasta säätämisestä, saatavilla pitämisen tavoitteesta aina säilytysaikaan saakka.

Esityksen 20 §:ää koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole avattu sitä, mikä henkilötietojen saatavilla pitämisen tarkoitus olisi, sekä miten rekisteröidyn oikeusturvaa ja tietojen säilytysaikaan liittyviä riskejä hallittaisiin. Näiden kysymysten merkitys korostuu silloin, kun saatavilla pidetään rangaistuksen luonteisia hallinnollisia seuraamuksia koskevia tietoja.

Sillä, ovatko tiedot vain julkisia vai pidetäänkö ne yleisesti saatavilla tietoverkossa, on niin käytännössä kuin julkisuuslakia sovellettaessa merkittävä ero. Henkilötietojen pitäminen yleisesti saatavilla tietoverkossa merkitsee, että henkilötietoja luovuttava rekisterinpitäjä ei voi enää hallita tietojen käyttöä. Kysymyksessä on henkilötietojen luovutus, ja luovutuksensaajia ovat kaikki, jotka voivat internetiä käyttää. Luovutuksensaajien käyttötarkoitusta ei voida selvittää. Näistä syistä julkisuuslain 16 § 3 momentin edellytykset henkilötietojen luovutukselle eivät täyty.

Henkilötietojen pitäminen yleisesti saatavilla tietoverkossa merkitsee tosiasiallisesti sitä, että henkilötiedot ovat saatavissa myös EU:n alueen ulkopuolelta. Henkilötietolain 23 §:ssä lainsäätäjä on päättänyt rajaamaan henkilötietojen ko. lakiin perustuvaa siirtämistä EU:n ulkopuolelle niin, että siirron on oltava ”tarpeen tai lain vaatima tärkeän yleisen edun turvaamiseksi tai oikeusvaateen laatimiseksi, esittämiseksi, puolustamiseksi tai ratkaisemiseksi”.

Perusoikeusmyönteinen ratkaisu olisi, että rekisteriin merkittäviä luonnollisten henkilöiden tietoja luovutettaisiin vain pyynnöstä julkisuuslain mukaisesti. Jos henkilötietoja kuitenkin on julkaistava tietoverkossa, on syytä säätää keinoista, joilla vähennetään riskejä tietojen lainvastaiseen käsittelyyn ja muihin tietoihin yhdistämiseen. Internetissä julkaistavan tiedon elinkaarta on vaikeaa hallita etenkin, jos se päättyy hakukoneiden indeksoitavaksi. Niinpä tietoja ei tule julkaista niin, että ne voidaan hakukoneindeksoida.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	

Yleisiä näkökohtia nimiä sekä sanktioita koskevien tietojen julkaisemisesta internetissä

Olen aiemminkin ottanut kantaa lakiehdotuksiin, joissa on esitetty velvoitteita Finanssivalvonnalle tai Etelä-Suomen aluehallintovirastolle julkaista internetissä tietoja, jotka koskevat hallinnollisia sanktioita ja toisaalta sanktioiden kohteena olevien yhtiöiden vastuuhenkilöitä. Kannatan pyrkimyksiä varmistua markkinoilla tapahtuvan toiminnan läpinäkyvyydestä ja sijoittajansuojaa koskevien säännösten noudattamisesta. Yhtä lailla pidän tärkeänä, että valittavien keinojen ennakoitavuus ja oikeasuhtaisuus arvioidaan ennalta.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että hallinnollisten sanktioiden julkaisemisvelvoitteita on säädetty useisiin lakeihin eri sektoreilla ilman, että tällaisen sääntelyn roolia oikeusjärjestyksessämme ja luonnollisten henkilöiden oikeusturvan varmistamista on suunniteltu kokonaisvaltaisesti. Yksityisyyden suojan rajoittamista tulisi punnita suhteessa siihen tavoitteeseen, jota kulloinkin tavoitellaan. Tällainen punninta on syytä tehdä paitsi suhteessa kulloinkin tavoiteltavaan intressiin, myös horisontaalisesti lainsäädännössämme.

Eduskunnan lakivaliokunta pitää lausunnossaan LaVL8/2016 vp yleisesti ottaen epäkohtana sitä, ettei Suomessa ole yhtenäisesti ja johdonmukaisesti kehitetty hallinnollisten sanktioiden ja niiden määräämismenettelyn sääntelyä. Tässä yhteydessä olisi nähdäkseni syytä arvioida myös tietojen saatavilla pitämisen tavoiteltavia hyötyjä, sekä mahdollisuuksia laatia asiasta yleiset säännökset. Ministeri Lindströmin 17.8.2016 julkaistu ohjelma oikeudenhoidon kehittämiseksi, jonka yhtenä tavoitteena on selvittää rangaistusluonteisten hallinnollisten seuraamusten sääntelytapojen ja määräämismenettelyn mahdolliset puutteet ja valmistella asiaa koskeva sääntely, tarjoaa kenties sopivan forumin näille keskusteluille.

Yksi vai kaksi rekisteriä?

Joukkolainanhaltijoiden edustajista pidettävällä rekisterillä näyttäisi olevan kahtalainen käyttötarkoitus: toisaalta Finanssivalvonnan valvontatehtävän hoitaminen, toisaalta tietojen saatavilla pitämisen asetetut tavoitteet. Henkilötietolain mukaan henkilörekisterillä tarkoitetaan käyttötarkoituksensa vuoksi yhteenkuuluvista merkinnöistä muodostuvaa henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa. Ottaen huomioon, että nyt suunnitellulla henkilörekisterillä on kaksi toisistaan poikkeavaa käyttötarkoitusta, joissa tiedontarvekin lieenee erilainen, olisi luontevaa mieltää olevan kyse kahdesta eri rekisteristä. Tätä tukee myös se ristiriita, että rekisteriin on tarkoitus merkitä myös rekisteristä poistamisen ajankohta.

Edellä selostetut perustuslakivaliokunnan linjaukset olisi helpointa ottaa huomioon, jos säädettäisiin Finanssivalvonnan velvollisuudesta pitää laajempaa rekisteriä omia valvontatarpeitaan varten, sekä pitää saatavilla suppeaa joukkolainanhaltijoiden edustajien perustietoja sisältävää rekisteriä, josta poistaminen ei tarkoittaisi samaa kuin Finanssivalvonnan valvontarekisteristä poistaminen.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	

Lisätiedot

Lisätietoja asiassa antaa tarvittaessa allekirjoittanut ylitarkastaja numerossa 029 5666794.

TietosuojaValtuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Johanna Järvinen

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800 00521 Helsinki	Ratapihantie 9 6. kerros	029 56 66700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00 pe 9:00-12:00	